

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ВИВЧЕННЯ
ПРОБЛЕМ ЗЛОЧИННОСТІ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА В. В. СТАШИСА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні вченої ради НДІ
ВПЗ імені академіка
В. В. Сташиса НАПрН України
(протокол № 11 від
13.09.2024 р.)

СИЛАБУС

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ КРИМІНОЛОГІЇ

ВИКЛАДАЧІ	
Батургарєєва Владислава Станіславівна , директор НДІ ВПЗ імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник	
Контактний телефон	+38 057 700-65-81 (роб.)
E-mail	vladis2229@ukr.net
Голіна Володимир Васильович , головний науковий співробітник відділу кримінологічних досліджень НДІ ВПЗ імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України	
Контактний телефон	+38 057 700-65-81 (роб.)
E-mail	golina1935@gmail.com
Колодяжний Максим Геннадійович , завідувач відділу кримінологічних досліджень кандидат НДІ ВПЗ імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник	
Контактний телефон	+38 057 700-65-81 (роб.)
E-mail	mkolodyazhny@ukr.net
Шрамко Сабріє Сейтжеліївна , старший науковий співробітник відділу кримінологічних досліджень НДІ ВПЗ імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України, кандидат юридичних наук, старший дослідник	
Контактний телефон	+38 057 700-65-81 (роб.)

E-mail	sabrieshramko@gmail.com
<i>Калініна Аліна Владиславівна</i> , старший науковий співробітник відділу кримінологічних досліджень НДІ ВПЗ імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України, кандидат юридичних наук, старший дослідник	
Контактний телефон	+38 057 700-65-81 (роб.)
E-mail	alina.kalinina@ukr.net
Назва освітньо-наукової програми	Право
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	08 Право, 081 Право
Статус дисципліни	Дисципліна циклу загальної нормативної підготовки вибіркової компоненти, викладається у 3 та 4 семестрах II курсу в обсязі 4 кредитів
МОВА ВИКЛАДАННЯ	Українська
ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	<p>Консультації навчальної дисципліни відбуваються: <i>аудиторні консультації</i> – аудиторія № 603 згідно з графіком консультацій; <i>онлайн консультації</i> – через Zoom за попередньою домовленістю з викладачем. Для погодження часу онлайн консультації слід писати на електронну пошту Колодяжного М. Г. mkolodyazhny@ukr.net або телефонувати за номером +38 057 700-65-81 (роб.).</p> <p>Пропуск занять: для відпрацювання пропущених занять, узгодження виду відпрацювання та ін. питань слід звернутись до Колодяжного М. Г. на електронну пошту mkolodyazhny@ukr.net або зателефонувати за номером +38 057 700-65-81 (роб.).</p>
ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	<p>Прослуховуючи цей курс, здобувачі погоджуються виконувати вимоги принципів академічної доброчесності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розв'язувати всі завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб; - надавати для оцінювання лише результати власної роботи; - не вдаватися до кроків, що можуть у нечесний спосіб покращити власні результати навчання чи погіршити/покращити результати інших здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії; - ні в який спосіб не публікувати відповіді на питання, що ставляться в рамках навчальної дисципліни для оцінювання знань здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.
МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	Освоєння здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії основних положень кримінологічної науки, з'ясування її сучасних теоретичних та практичних проблем, пов'язаних із розумінням злочинності, особи злочинця, питань

	кримінологічної детермінації, жертви злочинів, основних підходів щодо запобігання найбільш поширеним злочинним проявам, прогресивних стратегій протидії злочинності в інших країнах світу, а так само застосування цих знань на практиці, у тому числі в діяльності судових і правоохоронних органів.
ФОРМАТ КУРСУ	Форма навчання – денна / заочна.
ФОРМИ І ВИДИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	Види навчальних занять: лекції, семінарські, індивідуальна робота, індивідуальні консультації, елементи дистанційного навчання, проміжний та підсумковий контроль.
ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА	<ul style="list-style-type: none"> – вивчення додаткових нормативних і літературних джерел щодо розв’язання кримінологічних проблем; – участь у наукових заходах, тематикою яких є, зокрема, проблеми кримінології; – підготовка наукових доповідей та їх презентація з проблемних питань кримінології; – написання наукових есе, рефератів, наукових оглядів, контрольних робіт, статей та тез наукових доповідей з окремих проблем кримінології; – узагальнення юридичної практики, необхідної для аналізу і розв’язання проблем кримінології; – інші форми індивідуальної роботи за узгодженням з викладачем.
ФОРМИ КОНТРОЛЮ	Проміжний контроль – у формі заліку, підсумковий контроль – у формі екзамену
ПРЕРЕКВІЗИТИ	Для вивчення курсу аспіранти потребують базових знань з філософії
НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ	Мультимедійне обладнання, комп’ютерне забезпечення з виходом у мережу Інтернет
ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	<p>За результатами освоєння навчальної дисципліни повинен продемонструвати такі результати навчання:</p> <p>Знання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – продемонструвати обізнаність щодо основних категорій і понять кримінології, значення цієї галузі знання у сфері запобігання злочинності, захисту прав і свобод громадян; – мати поглиблені знання про стан та перспективи розвитку сучасної кримінології як в Україні, так й за кордоном. – володіти системними знаннями про предмет, метод, систему кримінології, злочинність як явище соціальної дійсності, її риси та витоки, властивості особи злочинця, призначення поділу останніх на певні види (типи), визначальні детермінанти злочинності в Україні та світі, місце

фонових для злочинності явищ у структурі кримінологічної детермінації злочинності, рівні та напрями запобігання злочинності;

- виявляти обізнаність щодо проблем, які виникають у теорії і практиці запобігання злочинності;

- мати відповідне уявлення щодо системи кількісних та якісних показників, за допомогою яких здійснюється оцінка стану злочинності та поширеність окремих злочинів або фонових для злочинності явищ;

- демонструвати знання про джерела кримінологічної інформації щодо злочинності та її окремі види як у масштабах України, інших держав, так і світу загалом;

- орієнтуватися у міжнародному кримінологічному законодавстві, законодавстві у сфері запобігання злочинності України.

Уміння:

- визначати актуальні напрями кримінологічних досліджень з урахуванням сучасного стану злочинності в Україні, виконувати самостійні оригінальні наукові дослідження з проблем запобігання злочинності, оприлюднювати досягнуті наукові результати та запроваджувати їх у практичній діяльності;

- вміло здійснювати кримінологічні дослідження злочинності або її окремих проявів із застосуванням сучасних інформаційних систем і програмного забезпечення;

- використовувати загальнонаукові й спеціально-галузеві методи у перебігу наукової діяльності;

- розраховувати похибку репрезентативності у процесі емпіричних досліджень, розробляти питальники для проведення анкетувань, проводити опитування, в тому числі експертні, інтерв'ювання респондентів різних категорій;

- надавати кримінологічну характеристику злочинності або окремих видів злочинів на підставі аналізу кількісних (рівень злочинності, рівень судимості, коефіцієнти, «ціна»), якісних (структура, динаміка, характер, географія, топографія) показників, визначати рівень латентності злочинів;

- надавати загальний кримінологічний портрет особи злочинця, який учинив той або інший злочин;

- визначати причини та умови різних кримінальних правопорушень;

- виявляти віктимні властивості жертв окремих злочинів, а також види їх віктимної поведінки;

- розробляти систему заходів запобігання

		злочинності в цілому або її окремих видів; – узагальнювати сучасний зарубіжний досвід протидії окремим групам злочинів, визначати найбільш ефективні напрями правоохоронної діяльності з огляду на особливості правозастосування та менталітету населення в Україні; – будувати прогнози розвитку криміногенної ситуації в Україні та її окремих регіонах, складати комплексні плани із профілактики злочинності.
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ		
Змістовний блок I: Загальна частина кримінології		
Лекція	ТЕМА № 1. Сучасна кримінологія: предмет, система, методологія і методика	4
Семінарське заняття 1	Сучасна кримінологія: предмет, система, методологія і методика	2
Лекція	ТЕМА № 2. Злочинність та її показники	2
Семінарське заняття 2	Злочинність та її показники	2
Лекція	ТЕМА № 3. Кримінологічна детермінація злочинності. Причини і умови окремого	2
Семінарське заняття 3	Кримінологічна детермінація злочинності. Причини і умови окремого	2
Лекція	ТЕМА № 4. Особа злочинця	2
Семінарське заняття 4	Особа злочинця	2
Лекція	ТЕМА № 5. Запобігання злочинності	2
Семінарське заняття 5	Запобігання злочинності	2
Лекція	ТЕМА № 6. Прогнозування і планування злочинності	2
Лекція	ТЕМА № 7. Історія становлення, розвитку та сучасний стан кримінологічної науки	4
Семінарське заняття 6	Історія становлення, розвитку та сучасний стан кримінологічної науки	2
Змістовний блок II: Особлива частина кримінології		
Лекція	ТЕМА № 8. Злочинність проти власності та її запобігання	2
Семінарське заняття 7	Злочинність проти власності та її запобігання	1
Лекція	ТЕМА № 9. Корупційна злочинність в Україні та запобігання їй	2
Семінарське заняття 8	Корупційна злочинність в Україні та запобігання їй	1
Лекція	ТЕМА № 10. Кримінологічні засади запобігання рецидивної злочинності в Україні	2
Семінарське заняття 9	Кримінологічні засади запобігання рецидивної злочинності в Україні	2

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ			
Форми освітнього процесу, які передбачають оцінювання здобувача	3-й семестр	4-й семестр	
<i>Аудиторна робота</i>	15	15	
<i>Індивідуальні завдання</i>	20		
<i>Контрольні заходи</i>	Проміжний контроль у формі семестрового заліку	зарах/незарах	-
	Підсумковий контроль у формі екзамену	-	50
Разом:		100	
ВИМОГИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ			
Види занять	Кількість балів відповідно до виду заняття (за один вид заняття)	Критерії оцінювання	
<i>Семінарські заняття під час аудиторної роботи</i>	5	відмінний рівень засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки	
	4	добре засвоєння матеріалу з теми, але є не значні помилки	
	3	задовільний рівень засвоєння матеріалу з теми, суттєві і у значній кількості помилки	
	2	поганий рівень засвоєння матеріалу з теми, значна кількість недоліків	
	1	мінімальний рівень засвоєння матеріалу з теми, але достатній для оцінювання	
	0	поверхневий рівень засвоєння матеріалу з теми, велика кількість помилок	
<i>Індивідуальні завдання</i>	9-10	глибоке знання проблем, пов'язаних із темою завдання (дослідження), вільне володіння матеріалом, вміння самостійно і творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні висновки	
	7-8	в роботі розкрито основні положення теми завдання (дослідження), але є деякі неточності у викладеному матеріалі, теоретичні поняття недостатньо підтверджені фактичними даними	
	5-6	основні положення теми завдання (дослідження) розкрито, але деякі питання висвітлено не в повному обсязі та не має підтвердження теоретичних понять фактичними даними, відсутній творчий підхід до дослідження	
	3-4	основні положення теми завдання (дослідження) висвітлено поверхнево, з великою кількістю суттєвих помилок, відсутні самостійні висновки	
	1-2	основні положення теми завдання (дослідження)	

		висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок, взагалі відсутні висновки, вбачається доволі слабка знання предмета дослідження
	0	основні положення теми завдання (дослідження) висвітлено поверхнево, вбачається відсутність самостійності дослідження
<u>Контрольні заходи:</u>		
- проміжний контроль у формі семестрового заліку	зарах	теоретичний матеріал засвоєно на рівні, достатньому для самостійних висновків
	незарах	теоретичний матеріал не засвоєно взагалі, відсутність уявлення про предмет навчальної дисципліни
- підсумковий контроль у формі екзамену	50	- всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни; - здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у науково-дослідній роботі
	40	- достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей; - здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для науково-дослідної роботи
	30	- знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для науково-дослідної роботи; - помилки у відповіді на екзамені за наявності уявлення про шляхи їх самостійного усунення
	20	- знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для науково-дослідної роботи; - помилки у відповіді на екзамені при відсутності уявлення про шляхи їх самостійного усунення
	10	- прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни; - помилки та суттєві неточності у відповіді на екзамені
	0	- відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни; - відсутність очікуваних результатів навчання.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS				
Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в Інституті	Рівень компетентності
A	ВІДМІННО. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії має всебічні знання в межах вимог навчальної програми, уміє формулювати висновки на основі отриманих знань, обґрунтовувати свою світоглядну та громадську позицію. Володіє методологією наукового пізнання, творчої діяльності, уміє застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань.	5	90-100	Високий
B	ДУЖЕ ДОБРЕ. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії добре володіє вивченим матеріалом з дисципліни в межах вимог навчальної програми, намагається формулювати світоглядні та методологічні висновки на основі отриманих знань, обґрунтувати свою світоглядну та громадську позицію. Володіє методологією наукового пізнання, уміє застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань. Водночас відповідь має певні неточності.	4	80-89	Достатній
C	ДОБРЕ. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії виявляє знання в межах вимог навчальної програми. Робить спроби формулювати світоглядні й методологічні висновки на основі отриманих знань. Уміє застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань за зразком. Водночас відповідь є недостатньо осмисленою, має помилки і неточності.		70-79	

D	ЗАДОВІЛЬНО. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії відтворює частину навчального матеріалу і виявляє здатність формулювати висновки на основі отриманих знань та застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань за допомогою викладача. Відповідь має суттєві помилки.	3	65-69	Середній
E	ДОСТАТНЬО. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, відтворює значну його частину на репродуктивному рівні. Відповідь має суттєві помилки.		60-64	
FХ	НЕЗАДОВІЛЬНО (з можливістю повторного складання семестрового контролю). Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії відтворює незначну частину навчального матеріалу виявляє слабку здатність формулювати висновки на основі отриманих знань та застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань за допомогою викладача. Відповідь має суттєві помилки та прогалини.	2	35-59	Низький
F	НЕЗАДОВІЛЬНО (з повторним обов'язковим вивченням залікового кредиту). Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів. Відповідь має суттєві помилки та прогалини.		34 і менше	
Орієнтовний перелік питань до екзамену	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет кримінологічної науки. Система кримінології. 2. Методика проведення кримінологічних досліджень. 3. Істотні ознаки злочинності та її поняття. 4. Загальна характеристика кількісних та якісних показників злочинності. 5. Структура злочинності та її види. 6. Динаміка злочинності та способи її вимірювання. 7. Латентність злочинності: поняття, наслідки, способи визначення. 8. «Ціна» злочинності. 9. Стан і тенденції сучасної злочинності в Україні. 10. Поняття детермінації злочинності. Основні детермінанти злочинності в Україні. 			

	<ol style="list-style-type: none"> 11. Поняття причини окремого злочину. 12. Умова злочину, види умов. 13. Кримінологічна віктимологія. 14. Жертва злочину, види віктимної поведінки. 15. Поняття особи злочинця. Структура особи злочинця. 16. Співвідношення соціального і біологічного в особі злочинця. 17. Класифікація і типологія особи злочинця. 18. Поняття і види запобігання злочинності. 19. Основні суб'єкти запобігання злочинності в Україні. 20. Загальносоціальне запобігання злочинності та його характеристика. 21. Спеціально-кримінологічне запобігання злочинності: поняття і напрями. 22. Об'єкти запобігання злочинності. 23. Основні суб'єкти запобігання злочинності в Україні. 24. Індивідуальне запобігання злочинності. 25. Віктимологічна профілактика та її значення в обмеженні злочинності. 26. Зарубіжний досвід запобігання злочинності. 27. Новації у сфері запобігання злочинності в Україні. 28. Кримінологічне прогнозування стану злочинності: поняття, види. 29. Методика кримінологічних прогнозів злочинності. 30. Кримінологічне планування заходів запобігання злочинності: поняття, види. 31. Сучасний стан державного і місцевого планування профілактики злочинності в Україні. 32. Програмний підхід до запобігання злочинності у західних країнах. 33. Кримінологічні погляди Ч. Ломброзо. 34. Сучасна українська кримінологія: стан та перспективи розвитку. 35. Розвиток кримінологічної науки у західних країнах. 36. Кримінологічна характеристика злочинності проти власності в Україні. 37. Злочинність проти власності в Україні: детермінація та запобігання. 38. Кримінологічна характеристика корупційної злочинності в Україні. 39. Антикорупційне законодавство України. 40. Корупція в Україні: основні детермінанти та стратегія запобігання. 41. Моделі запобігання корупції у світі. 42. Кількісно-якісні показники рецидивної злочинності в Україні. 43. Злочинна «кар'єра» рецидивіста. 44. Детермінація рецидивної злочинності в Україні. 45. Запобігання рецидивній злочинності.
<p>Рекомендована література (основна, допоміжна)</p>	<p style="text-align: center;">Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кримінологія: підручник / Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. В. Лисодед та ін.; за заг ред. Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2020. 384 с. 2. Кримінологія: підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, В. В. Черней, С. С. Чернявський та ін.; за заг. ред. В. В. Чернея; за наук. ред. О. М. Джужі. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. 612 с. 3. Антикорупційний менеджмент: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 768 с. 4. Зменшення можливостей вчинення злочинів: стратегічний підхід: монографія / за заг. ред. В. В. Голіни. Харків: Право, 2020. 287 с. 5. Василевич В. В. Кримінологічна політика України: монографія. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. 434 с. 6. Медицький І. Б. Наслідки злочинності в Україні: теоретичні і

прикладні аспекти: монографія. Івано-Франківськ: Супрун В. П., 2020. 314 с.

7. Шабельніков С. К. Кримінологічне законодавство України: феномен та наукові засади розвитку: монографія / за заг. ред. О. М. Литвинова; Кримінологічна асоціація України. Харків: Факт, 2022. 216 с.

Допоміжна:

1. Запобігання корупції у приватному секторі: монографія / Б. М. Головкін, В. С. Батиргареева, О. В. Новіков та ін.; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2020. 286 с.

2. Орлов Ю. В. Злочинність і протидія їй в умовах війни: кримінально-правовий та кримінологічний виміри: монографія; Кримінол. асоц. України. Харків: Право, 2023. 252 с.

3. Тимошенко В. І., Шакун В. І. Теоретичні основи кримінології: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 240 с.

4. Кримінологічні засади запобігання вуличній злочинності: монографія / К. А. Беліков, В. М. Бесчастний, М. О. Семенишин, С. С. Вітвіцький, С. М. Алфьоров, Є. С. Назимко. Київ: ВД «Дакор», 2021. 218 с.

5. Багаденко І. П., Бова А. А., Коцюбинська Ю. М. та ін. Безпекова ситуація в м. Києві: стан, особливості, напрями забезпечення: монографія за заг. ред. О. Г. Кулика. Вінниця: ТВОРИ, 2021. 264 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Офіційний портал Верховної Ради України: <https://www.rada.gov.ua/>

2. Президент України: <https://www.president.gov.ua/>

3. Урядовий портал: <https://www.kmu.gov.ua/>

4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Національна юридична бібліотека: <http://www.nbuv.gov.ua/node/622>